

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรม
นำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

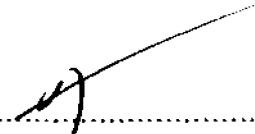
พระวิฑูล สาสิมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2552

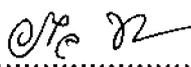
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิด วิเคราะห์ เรื่องหลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เสนอโดย พระวิฑูล สาธิตา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

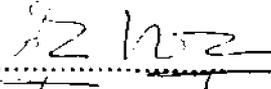

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)
วันที่ 19 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร. นาริรัตน์ สุวรรณวาริ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล ทองแผ่)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร. สุพจน์ เกิดสุวรรณ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล ทองแผ่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ
ชื่อนักศึกษา	พระวิฑูล สาสีมา
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 4) ศึกษาเจตคติของนักเรียน ต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดหนองคณสี (พลาณุกูล) อำเภอพระพุทธบาท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.871 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.863 4) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักกรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 83.13/81.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เจตคติต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

Thesis Title	Development of Learning Activity for Practicing an Analytical Thinking Skill Entitled 'Dhamma Leads to Happiness', Social Studies, Religion and Culture Learning Substance Group for Prathomsuksa 6 Students
Thesis Advisors	Asst. Prof. Dr. Wilai Thongpae Asst. Prof. Wanwilai Nunthamanop
Name	Phra Withool Saseema
Concentration	Curriculum and Instruction
Academic Year	2009

ABSTRACT

The purpose of this research were to 1) develop a learning activity for practicing an analytical thinking Skill entitled 'Dhamma Leads to Happiness', Social Studies, Religion and Culture Learning Substance Group for Prathomsuksa 6 students, 2) compare the students' ability of analytical skill before and after taught with this developed learning activity, 3) compare the students' learning achievement before and after taught with the developed learning activity and 4) study the students' attitude towards this developed learning activity. The sample drawn using simple random sampling was 35 Prathomsuksa 6 students from Wat Nong Kon Thee (Planukul) School during the second semester of academic year 2010, Phra Phuttabhat District, under Saraburi Education Service Area Office 1. The instruments used in this research were 1) a learning activity for practicing analytical thinking skill, 2) an ability test of analytical thinking skill with a reliability of 0.871, 3) a learning achievement test with a reliability of 0.863, 4) an attitude test towards the developed learning activity. Data were analyzed in terms of mean, standard deviation and t-test.

The findings were as follows:

1. the result showed that the developed learning activity had an E1/E2 efficiency of 83.13/81.33 which followed the standard criteria of 80/80.
2. after using the developed learning activity, the researcher found that the students' ability of analytical thinking skill was better after using the mentioned learning activity at a significance level of .05.

3. also, students' learning achievement for the topic was higher after using the developed learning activity at a significance level of .05.

4. finally, students' attitude towards the learning achievement was positive.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือแนะนำอย่างดีจากที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล ทองแผ่ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.นาริรัตน์ สุวรรณวารี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร. สุพจน์ เกิดสุวรรณ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอเจริญขอพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระธรรมปิฎก เจ้าอาวาสวัดพระพุทธรูปราชรถ ราชวรมหาวิหาร เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี ที่ให้ความอุปถัมภ์ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน พระมหาเสด็จ สัจจวโร ผู้ประสานงานและให้โอกาสในการได้ศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต

ขอเจริญพรขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ จันทร์เรือง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ดร.นาริรัตน์ สุวรรณวารี อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พระมหาเสด็จ สัจจวโร วัดพระพุทธรูปราชรถราชวรมหาวิหาร ดร. สุพจน์ เกิดสุวรรณ ครูวิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสุธีวิทยา นายสมพล ธงศิลา ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพท.สบ.1 ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ด้านวิชาการ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ

ขอเจริญพรขอบคุณผู้อำนวยการ คณะครูอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนวัด ตาลเสี้ยน (สิมาราชวร) โรงเรียนวัดบ้านโพธิ์ โรงเรียนท่ายพิบูล และโรงเรียนวัดหนองคณสี (พลาญกุล) ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดการเรียนการสอน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง ในการดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลต่างๆ

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนรุ่น 9 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแม้ในยามยากลำบาก มีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์

ท้ายที่สุดนี้ คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องตอบแทน พระคุณแก่ พระพุทธรูปศาสนา บิดา มารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความเมตตา วางรากฐานการศึกษา และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

พระวิฑูล สาสิมา

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	10
สมมติฐานการวิจัย.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การคิดวิเคราะห์.....	13
ความหมายของการคิดวิเคราะห์.....	13
องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์.....	15
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์.....	18
ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์.....	24
แนวทางการพัฒนาการคิดวิเคราะห์.....	26
การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	31
แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	35
ความหมายของชุดกิจกรรมฝึก.....	35
ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึก.....	36
ประโยชน์ของชุดกิจกรรมฝึก.....	40

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
ลักษณะชุดกิจกรรมฝึกที่ดี.....	43
หลักในการสร้างชุดกิจกรรมฝึก.....	46
ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	48
การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	51
หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	53
สาระการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	53
คำอธิบายรายวิชา.....	61
หน่วยการเรียนรู้.....	63
หลักธรรมนำความสุข.....	65
ความหมายของหลักธรรม คุณธรรม จริยธรรม.....	65
หลักธรรมนำความสุข.....	69
การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา.....	71
การวัดและการประเมินผล.....	74
เจตคติต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	77
ความหมายของเจตคติ.....	77
องค์ประกอบของเจตคติ.....	79
ลักษณะของเจตคติ.....	81
การวัดเจตคติ.....	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	87
งานวิจัยในประเทศ.....	87
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	89
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	92
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	92
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	92
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	105
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	107

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ของการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึก	
การคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข.....	111
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนก่อน	
และหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำ	
ความสุข.....	113
ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลัง	
การทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข.....	114
ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	115
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	117
สมมติฐานการวิจัย.....	118
ความสำคัญของการวิจัย.....	118
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	118
เครื่องมือในการวิจัย.....	119
ระยะเวลาในการทดลอง.....	119
ขั้นตอนการทดลอง.....	119
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	120
สรุปผลการวิจัย.....	120
การอภิปรายผล.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	139
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	141
ภาคผนวก ค ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เรื่องหลักธรรมนำความสุข	
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	147

	หน้า
ภาคผนวก (ต่อ)	
ภาคผนวก ง	
แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	249
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	258
แบบวัดเจตคติ.....	261
ภาคผนวก จ	
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของชุดกิจกรรมฝึก	
การคิดวิเคราะห์.....	265
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัด	
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	271
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัด	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	275
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติ	
ต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	279
ภาคผนวก ฉ	
แบบสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของชุดกิจกรรมฝึก	
การคิดวิเคราะห์.....	281
แบบสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ	
วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	285
แบบสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ	
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	287
แบบสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติ.....	289
ภาคผนวก ช	
ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรมฝึก	
การคิดวิเคราะห์.....	290
ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย, ค่าอำนาจจำแนก และ	
ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถใน	
การคิดวิเคราะห์.....	294
ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย, ค่าอำนาจจำแนก และค่า	
ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	295
ภาพกิจกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	296
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	301

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สรุปรูปแบบ วิธีการ กิจกรรม และขั้นตอนของการพัฒนาการคิดวิเคราะห์.....	23
ตาราง 2 ตัวอย่างผังข้อสอบสำหรับวัดความสามารถทางการคิดทั่วไป.....	33
ตาราง 3 หน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	63
ตาราง 4 แบบแผนการทดลอง.....	106
ตาราง 5 ผลการทดลองหาค่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ แบบกลุ่มย่อย.....	112
ตาราง 6 ผลการทดลองหาค่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ แบบภาคสนาม.....	112
ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	113
ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	114
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับเจตคติต่อการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์.....	115

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
ภาพ 2 ลำดับขั้นตอนการพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจต์.....	20
ภาพ 3 หลักการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิด.....	32
ภาพ 4 ขั้นตอนของการพัฒนาแบบวัดความสามารถทางการคิด.....	34
ภาพ 5 สรุปขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมฝึก.....	99
ภาพ 6 สรุปขั้นตอนการพัฒนาแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	101
ภาพ 7 สรุปขั้นตอนการพัฒนาแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	103
ภาพ 8 สรุปขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติ.....	105